

ХАЛЬМГ ҮНН

Советск Союзин Коммунистическ партин Хальмг тангьчин, Элст балгсна комитетсин болн Хальмг АССР-н Деед Советин газет.

№ 235 (3219)

1958 дж. ноябрин 25

Унь 20 деншг

КОММУНИСТИЧЕСК ОБЩЕСТВ ТОСХЛГНА АГЪУ ИК ТӨРМҮД
ӨМНХН ТАВХЛАРН, МАНА ПАРТЬ. ЦУГ СОВЕТСК ОЛН-АМТН. НАУЧН
КОММУНИЗМИН АВЦ-БАРЦ ДЕЕР ҮНДСЛГДСН МАРКСИСТСК-ЛЕНИНСК
ТЕОРИЙИГ БААДЛ-ДЖИРГЪЛД ОРУЛДЖ НУЦАСНА АШД ДИГЛДЖ
АВСН ДЕЛНЭД ТУУДЖЛГЧ ДИИЛВРМҮДАР ТУШГ НЕДЖАНА.

(КПСС XXI-ч хург деер үр Н. С. Хрущевин кех докладин тезисмүд).

1959—1965 ДЖИЛМҮДТ ССССР-н ОЛН-АМТНА ЭДЛ-АХУН ДЕЛГРЛТИН КОНТРОЛЬН ТО

(КПСС-н XXI-ч хург деер үр Н. С. Хрущевин кех докладин тезисмүд)

(Экльцнь 229, 230, 231, 232, 233-ч номермүд).

Советск Союз наадк социалистическ орн-нутгудла хамдан төвкнүн баалгъ харсдж, күүчгч шин дээнэ аамшгин өмнэс цуцрлтан уга ноолда кедж йовна. Зер-зевэр агслгыг делгү хайхин тускар, ядерн селм кедж гаргьлгыг болн терүг олзлггыг уурулхин тускар, европейск аамшг уга баалгъ теткхин тускар кесг дакдж орулдж өгсн Советск правительствин селвг цуг нарт делкэд ил медгднэ. Ядерн селм сөрлгыг делгү уурулхин төлө Советск Союз гүдждж зүткнэ.

Социализмин орн-нутгудин төвкнүн баалгьна болн хэамдэн төвкнүн баалгьна политик — йириндэн хара зөнэгдэн кегддях йовдл биш, тер политик социалистическ обществд ширлдата болдг. Деермчин болн дээнэ политик империализмэс салгьдшго мет, төвкнүн баалгьна политик социализмэс салгьдшго.

Долан джилэ зура — төвкнүн экономическ көдлмшээн дөрлдэ кехмн гисн Советск Союзин капиталистическ делкэд кесн тодрха селвг болджана. Юнэгд гихлэ, западн орн-нутгудин империалистическ улсин кедг зер-зевэр агслгыг икдүлгьнэ дөрлдэг Советск Союз бурушана. Селмэр сөгсрдж советск олн-амтиг аялгьдч чадшго. Көдлмшчнрин, колхозникудин, наадк улсин гүдждж көдлгьн, Советск Церг дээнэ бөдэн күчн-чидл, социалистическ цуг лагерин күчн-чидл батлгьн — төвкнүн баалгь эвдхэр седсн империалистичрин санан таслгддч уга кегдхин иткмдхн болджана.

Долан джилэ зура күүцэлгьн — нарт делкэн социалистическ системин экономическ болн харелтин күчиг, ни-негиг болн хамцнэгьгүг цааранднь батлхмн, цуг нарт делкэн төвкнүн баахдэн дурта чигин бэрг-авциг зөвэр икэр батлхмн, да асагьчнрин хаалгь деер көндэгдшго бат шин саалтгуд делдхмн, КПСС-н XX хургин тавсн өдгэ цагт

VII. Коммунизм дииллгьни төлө советск олна ноолд-анд гардгч болн бүрдэгч күчн-Коммунистическ парть

1. Социалистическ промышленность, селанэ эдлау, сургьуль-эрдм болн культур делгрүллгьн, күчкөлсчнрин баадл-джиргьл өргджүллгьни агъу ик күүцэнгьгүс — советск күмн улсин урмдта гүджджрн көдлмшин аш, баадл-джиргьлд ленинск генеральн хаалгьг хэрлг угагьар делгсн Коммунистическ партин агъу өргн политическ болн бүрдэмджин үүлдврн аш болджана.

КПСС-н XX-ч хургин тууджлгч шийдврн зөрмг гүдждртэр күүцэснэ ашар коммунизм тосхлгьна зура күүцэхин төлө ноолдлгьнд партин гардгч нилчнь улмар өсв. Орн-нутгин олн-улсин эдл-ахун болн культурин халхд, государственн альк нег джиргьлд түүнэ нилч-нигьүр тоомсрта болв. Советск Союзин Коммунистическ партин ницнэгьгү негн болн нег мөсн ухан улмар батрв. Күмн улсла парть улм икэр энькр болв, олнла түүнэ эргцлгьни кемджен угагьар өргдлжлнь батрв, күчкөлсчнрин альк нег аныг улс дунд түүнэ политическ болн бүрдэмджин үүлдврн дасл-дамшлт байджв. Ленинск Центральн Комитет, дор газрин партийн организац эрк-шилгьни уршгин үлдлгч уныг таслад, парть дотр-дундин баадл-джиргьлин ленинск кемджен болн партийн-государственн гардлгьнд ницатагьгэр хүүвдлг ленинск халагч хэрү токталгьни төлө, түүг улм цааранднь делгрүллгьни төлө нег мөслгч ноолда кецхэв.

Мана парть, түүнэ Центральн Комитет коммунистическ тосхлтин кергүд шийдх замдан мөнъкин көдлмшчнрлэ, колхозникудла, интеллигенцлэ зөвшлнэ, теднэ дасл-дамшлтар болн медрлар тушг авна, теднэ сүв-селвгиг болн шалгьд-жшүүллгьг тев-

дэ өскл уга баадж болхин туск марксистск-ленинск положень чик баасиг шинэс лавлдж келлгьн болхмн.

7. СССР-н олн-амтнэ эдл-ахун делгрлтин долан джилэ зура — мана орн-нутгт коммунизм тосхлгьна ленинск идея лавта күүцлгьн, марксизм-ленинизмин цугинь диилгч чидл болджана.

Уннэ онц өвэрц практик болдмн гидж марксизм-ленинизм сургьна. СССР-д коммунизм тосхлгьна күүцлгь — коммунистическ партин ленинск генеральн хаалгь чикиг лавта иткүлгчнь болджана. Олн-зүсн нутгудар социалистическ революцин болн социалистическ тосхлтин делгрлгд, эн хаалгьд орн цуг орн-нутгудт цугтаднь баадг эркн гол цуг дундин закана кемджен баадмн гидж батлгд марксистск-ленинск теорийин алдр амн гол чидл долан джилн зурад тодрхагьар үзүлгддженэ.

Төрүнлэ хамдан капитализмин орн-нутгудар доргшан унлгьн болн өмкрлгьн — капиталистическ стройин реакционностиг болн буурлгьг, капитализмиг реформистск болн ревизионистск «ясрулхар», кеерүлхэр седлгьн, терүнэ мууг болн антагонистическ сөрүдиг биллхэр седлгьн хоосн санан болхиг хэрүц угагьар илдклгьн болджана. Ревизионистичрин, марксизмиг хоосрулхар, хаджилгьхэр седлгьн, социалистическ орн-нутгудин ахдү болгч бүлд керүл гаргьхар седлгьн цөмрхнь лавта.

Долан джилэ зура — баячудин идеологур, нарт делкэн реформизмүр болн ревизионизмүр күүчгч цоклгь келгьн болджана.

Хойр системин дөрлдэнэ экономическ болн политическ ашмуд, теднэ цаарандк делгрлт — капитализмла төвкнүн дөрлдэндэн, социализм уралан зүткдч йовлгьг, тер эрк биш диилхиг лавта кевэр иткүлджанэ.

Государственн эдл-ахун болн эрдм-герлин тосхлтин эрки кергүдэр урдаснь зака гаргьлгьг олн дотр зарлдж күүндлгьн, олн амтнэ эдл-ахун альк нег халхин, номин болн культурин көдлэчнрлэ хурхүүв келгьн, орн-нутгин өдгэ берк төрэр күчкөлсчнриг дуудж күүндлгьн, ним-ним төрмүд партийн көдлмшин джисэни авьяс болв, олнла түүнэ эргцлгьни улм икэр батрв.

КПСС-н XX-ч хургин шийдврн керг-үүлдэн делгрүлэд, күмн улсин алдр күчэр тулг кегьад, олн-амтнэ эдл-ахун гардвр ясулхин эркд өдгэ джилмүдт үндсн хуврлтин төрмүд парть кемдженэ. Тер төрмүдин эрки гиснь ним: промышленность болн тосхлт заллгьг хуврэлгьн, экономическ нилчтэ: райодар Совнархозмуд токталгьн, союзи республисин, баарн газрин өргн болн предприятиясин зөв-йосинь өргдүллгьн, зуран халх организацн батралгьн болн хуврэлгьн, олн-амтнэ эдл-ахун төриг урдаснь зуралгь келгьн, машинн-тракторн станциг оньгдарулдж бүрдэлгьн болн колхозин тосхлтиг цааранднь делгрүлх төрмүд шийдлгьн, белдлгьни йосиг сольлгьн болн селанэ эдл-ахун эдл-уушд бат үн гаргьлгьн, профсоюзин көдлмшн хуврэлгьн болн зөв-йосинь өргдүллгьн, нань чигн йовдлмуд. Тер йовдлмуд демократическ централизмд ленинск халац диилснэ ашиг медүлджанэ, коммунизм тосхлгьни цутхлнь ах гардлгьг арин күчкөлсч олна ургьлтта шунлт болн урмдиг элвгэр делгрүлдж чикар ирлцэсиг теткдженэ.

Олн-амтнэ эдл-ахун цань уга эрки халхсиг кадрар парть батлв, идеологическ көдлмшт темдгтэ ясрлт кев, коммунизм тосхлгьни шишлнь кергүд күүцэхд түүг хуврэв.

2. КПСС-н дарани биш XXI-ч хургин халаврт та вгддях 1959—1965 джилмүдт СССР-н олн-амтнэ эдл-ахун делгрлтин контрольн то, мана орнд коммунизмин хаалгь делгрүллгьнэ шин девснь үзүлджанэ. Коммунизм тосхлгьни алдр зура зуралхларн, тер зураг саянэр күүцэх туслнь үүдн, олн улсин урсгн булг болгсн урмд-күчн гидж парть медүлджанэ. Партин түүнэ ар газрин организацнн күүцэх кергнь улм цаарандан олн улсла эргцлгьн хэрлг угагьар батруллгьн болн өргдүллгьн, теднин сургьлгьн болн бүрдэлгьн, түүнларн зерглүлдж олнас хэрлг угагьар сургьмдч авлгьн, теднэ дасл-дамшлтиг делгрүлдж күүцэлгьн.

Алдр Ленинэ ним герэсиг мөнъкин санх зөвтөвдн: «Олн улст зарц болхин эркд болн түүнэ йостагьар таньдч авсн баадл-джиргьлин тусинь хаяхин

толэд, нүүрт йовгч цергэ организац эврэ альк нег үүлдврэн олн дотр кехмн, теднэс сэн гисн хамг күчиг ончлгьн угагьар орлцхихмн олн улсла эргцлгьн кегддяхиг, түүнэ күүцэлтиг ишкдл кех болгьндан седклэн тавдч, холднь тоолдж бүрткхмн.

Тер кевэр зуг, тигдч нүүрин цергч олиг сургьдч болн герлгэдг, түүнэ тус хаядг, түүг бүрдэмджд дасхдг, классов итклтэ политикин хаалгьд олна цуг үүлдврн залдг мөн» (Соч., 19 том. 368 халх).

Долан джилэ зура күүцэлгьни диилвр туслнь предприятияс болн тосхлтсар, колхоз болн совхозар, номин учрежденьсэр, партийн, советск, эдл-ахун, профсоюзн болн комсомольск организацсар шишлнь ишлгдхмн. Түүнлэ залгьлдч, производствин шишлнь даалгьвр күүцэхд олиг дахулад толгьалдг партийн эклц организацнн нилч-нигьүр улм икэр өөдлджанэ. Партийн организац болгьнд олн дунд кедг бүрдэмджин болн политическ көдлмшин янз мөнъкин ясрад баадгэр кех кергтэ, мана орн-нутгин күүцэх керг агъу нилчтэг күндлх сургьмдч советск улст дасхх кергтэ, государственн болн күчкөлснэ диг-дараг чаньгьар бэрх кергтэ, предприятиясар болн тосхлтсар, колхозмудар болн совхозмудар зуран даалгьврн күүцэхин болн давулн күүцэхин төлө, мана Төрснэ күчиг улм цааранднь батрахин төлө коммунистичр цугьар шунмгьна даячнр болдж ноолдх зөвтэ.

3. Долан джилэ зурад тавгдсн алдр кергүд, күчкөлсч олн улсин коммунистическ медрлиг улм цааранднь өөдлүлхиг некдженэ, мана көдлэчнрин (кадрин), советск цуг улсин марксистск-ленинск сургьмдч чаньгьахиг кергддженэ. Партин идеологическ көдлмшин альк нег үүдн — пропаганд, агитац, бар, радио, ном, литератур, искусств — эдн цугьар коммунизм тосхлгьна кергн күүцэнгьгьгэр кехд зөрүлгдх зөвтэ. Идеологическ көдлмшин күүцэдч баах төрлэ улм заг угагьар бэрлдүлдж, цухрлт угагьар гүдждлгь теткхмн, КПСС-н медрл болн даслтиг кеджэх урмд-үүлдвртан коммунистичр медрл авхиг теткхмн, политическ саг-серггэн өөдлүлхмн, баячудин ухан-седкллэ болн альк нег үндстэ ревизионистск халацлэ аврлтан угагьар ноолдхмн.

Пропаганд-агитацин көдлмшт йоста кевэр, туслнь орлцх улс гардгч цуг кадр болх зөвтэ. Теднэ бий-арн олиг сургьлгьнд орлцан угагьар, йоста политическ үүлдвр чигн, бүрдэмджин көдлмшн чигн уга болна — гидж Ленин заадг билэ.

Марксизм-ленинизмд итклтэ төлөдэн, номлсн коммунизмин гүн медрлиг урмдта кергдэн үүлддч делгрүлдг төлөдэн Коммунистическ парть күчн ик чидлтэ мөн. Марксизм үүдэсн номтир, коммунизм эрк биш диилх тууджлгч үниг номар гатлгьна, коммунизм болн социализм тосхлгьна гол йосни зокал (Цаарандкнь 2-ч халхд).

1959—1965 ДЖИЛМҮДТ ССССР-н ОЛН-АМТНЭ

ЭДЛАХУН ДЕЛГРЛТИН КОНТРОЛЬН ТО

(КПСС-н XXI-ч хург деер үр Н. С. Хрущевин кех докладин тезисмүд)

(Чилгчнь).

сургьмджин джисанд партин темдгелсн хуврлт делгрүлхд Ленинск комсомол шунмггагар орлх зөвтэ. Производства школ залгьлдата болхиг эрк биш батлхми, сургьулчирт болн пионермүдт кьдлмш кундлдг, түүнд урмдсн дурмшг болдг дасхмн, медрлин эрдм, техник дасхар зүткдг, цогц махмудан батрадг дасх зөвтэ.

Долан джилэ зура күүцэдг делгрүлхэр ноолдг гьн, олн багьчуд дунд бүрдэлгьни болн сургьлгьни туск комсомолин кьдлмшиг зогслт угагьар ясерулхиг некдьянэ. Комсомольск организац боллгьн цуг багьчудла заг уга негдсн, кьдлмшт шунмгга даяач коллектив болхиг күүцэх кергтэ. Комсомолин урмдта шунлт болн булгар буселсн күүчн партин гардврт мөн. Коммунистнр, комсомольск организаце батрулх болн өскхин туст оньдин седклэн тавьцхэх зөвтэ, теднд багьчуд дунд кедг бүрдэмджин болн сургьмджин кьдлмшднь нөкд болхми, эдл-ахун болн культурн тосхлтин эрки кергүд делгрүлхд тедниг орлцулхми.

7. Социализм диилснэ ашар Советск Союз, социализмэс дүсэд коммунизмүр орх тууджин шин кемд орв. Оорхи арви тавн джилин эргид урдас темдгелсн Советск Союзин делгрлтин зурагьар, коммунизмүр орхиг үүдэх эрк биш кергтэ кьрнь күүцэлгьн халгьддг тавгдв. 1959—1965 джилмүд ССССР-н олн-амтнэ эдл-ахун делгрлтин долан джилэ зураг

күүцэлгьн, материалн-техническ кьрнь үүдэлгьни йилгьч девсн болхми.

Коммунизм тосхлгьна алдр күүчтэ зура темдгелдг гаргьад, эн саамд тер зура саянэр күүцэдгдх партн индьянэ. Коммунизмн хаалгьар шин ик ишкдл келгьнэ учрнь, түүг күүцэхд эрк биш кергтэ хамгнь орн-нутгт үүдсн баянэ. Техническ халхарн өргэр делгрсн күүчтэ социалистическ индустрий болн хурдар өөдлсн агьу күүчтэ механизированн селанэ эдл-аху манд баянэ. Промышленность болн тосхлт заллгьнг хуврэлгьн, ном болн техникин агьу ик күүцэньгүс, орн-нутгин ургьмд байн зөөр, урсгси булг адл чилшго урмдин күүчн, ССССР-н олн-амтнэ эдл-ахун альк нег халхиг хурдар делгрүлхин эркд байн кьрнган кевтнь, лавтагьар олзлдж чадх агьу күүчтэ эв-аргь манд үүдэв.

Коммунистическ общество тосхлгьн — кесг сай күүмн улсин байрта урмдин бахта үүлдвр мөн. Советск күүмн улс долан джилэ шин зураг эврэ Тьорекн, цусн-махн үүлдврт санхнь, түүг күүцэхэр дасмгга шунлт, гүджрлт болн урмдан тавдг кьдлхнь лавта үнн. Олн-амтнэ эдл-ахун цань уга нэрн, альк нег кергиг саянэр күүцэдг чаддг, гүн эрдмтэ, дүмбр кадрмуд мана орн-нутгт баянэ. Одгэ цагт мана Ленинск партн урдк-урдкасн бат күүчтэ хад адл болв. Олиг тер бүрдэдж негдүлнэ, темдгелсн күүцлүрн тедниг элдв чик хаалгьар кьтлнэ.

Коммунистическ партин, түүнэ Центральн Комитетин одагьин гол эрки кергнь, орн-нутгин олн-ам-

тнэ эдл-ахун делгрлтин долан джилэ зураг дун угагьар күүцэлгь тетклгьн болджана, түүгэрн тегад мана Тьорекни күүчн-чидлиг улм батлхми, күүмн улсин баядл-джиргьлин болн культурн кемдьяг улм өөдлн гаргьхми. Тууджд орх эн керг үзмдгтэгьэр күүцэхин эркд, улм хьбннн партн ленинск бярпэр гардвр кедж, олнла эврэ эргилгьн цуцрлт уга батлх зөвтэ, эврэ зерглэнэ ницнньгү-негиг чангьгьахми, бий шалгьлт болн шүүвр келгьнг өргэр делгрүлхми, партиин организац болгьна, цуг коммунистрин, государственн даалгьвр күүцэхд цаадж-чинринь өөдлүлхми, гоомср урмдин делгрүлхми, коммунизм тосхлгьна зура делгрүлдж күүцэлгьн Советсин, профсоюзин, комсомолин нилчиг өргьхми.

☆☆☆

1959—1965 джилмүдт ССССР-н олн-амтнэ эдл-ахун делгрлтин контрольн тоог КПСС-н XXI-ч хургар халгьд батлгьн, советск улсин болн партин джиргьлд бахта үзмдг болхми.

Хургин шийдвр үзмдгтэгьэр күүцэхин эркд. Коммунистическ партин эргид кьдлмшчнр, колхозник, интеллигенциг улм ницүлдж хамцахд, мана орн-нутгин күүч-кьлсчнриг агсхд кергтэ тоотиг партиин, советск, профсоюзн болн комсомольск организаце теткцхэх зөвтэ, коммунизм тосхлгьна түү джлгч программн диилврн ноолдгьнд тедниг дахулдж гүджрхми.

Гардврн кирцгэг цааранднь өөдлүлхин төлэ

Элст балгьсна партиин организац давсн джилин эргид, КПСС-н XX-ч хургин болн терүнэ хьбн болсн ЦК-н Шлепунсин шийдврмүд күүцэхин төлэ үү гьрдж кьдлэд, балгьснд тосхлт делгрүлгьнд, промышленностин кьдлмш ясерулгьнд, селанэ эдл-ахун зура күүцэлгьнд, нүүдг ирдях хальмг өрк-бүлмүдиг баах герэр, кьдлмшэр тетклгьнд темдгтэ күүцэньгүс бярв.

КПСС-н балгьсна комитетин тооцана доклад кесн, балгьсна комитетин негдгч сеглэтр А. А. Трубицын тер тускар тодрха кевэр келв. Балгьсна промышленности арви сара производственн зураган 107 процент күүцэгьад, нидн джилинэ дүнцүлхлэ, 400 миньгьн арелньга продукци даву гаргьв. Амтн баядг 10.300 квадратн эаата гермүд олзлгьнд орулдв, шин гостиниц, кинотеатр, хот уудг гер, нань чигн, тосхгдг дуусгдв. Сүүлин джилмүдг тарэ тардг газр 40 миньгьн 500 гектар күүч өсв.

Эн джил государствд буудя худлгьна зура 174 процент күүцэгдв, ноос орулдж өлагнь болзгаснь урд дуусгдв. Балгьсна района колхозмүд болн совхозмүд олна малд хойр джилд күүрх хот белдв, терүнэ тоод 25 миньгь шаху тонн эрдни-шишан силос булгдв. Колхозмүдин орунь эн джил 11 сай арелнь бьдьянэ.

Балгьсна партиин организацн давсн джилин кьдлмшин дигинь, күүчврн тускар келсн деерн докладчик болн күүндврт орлцен делегатнр кьдлмшт баах дуту-дундиг илджгьнд, хагьлдгдг төрмүд күүцэхд оньган тавдг келцхэв.

Тосхлтин төрмүдт түрүн оньг тусдг келгдв. Тийлгэ чигн баяшго. Балгьснд капиталн тосхлт келгьнд эн джил 39,1 сай арелнь гаргьгдсн, энүнэ тоод, 16,9 сай арелнь амтн баах гермүд тосхлгьнд, балгьсиг хэрү босхдг, тосхдг, кеерүлх төр балгьсна партиин организацн өмн зогсдяха очнта төрмүдин негнь болжана. Болв тосхлт ода күүртлн дуту-дунд баах учрар кьдлмшин йовуднь хашинь, зура күүцэгдгьхш.

Конференцин делегатнр үр Джагав (тосхлтин негдгч управленэ бри-

Элст балгьсна III-ч партконференцэс

гадир), үр Маньшев (балгьсна промкомбинатин ахлэч), үр Бакаева (балгьсна эрүл-менд харлгьна отделн ахлэч), нань чигн улс тосхлтин йовуд сул болдяхин учринь илджгь келцхэв. Тосхлтин управленьет тосхачирин күүч-кьлсчнр бүрдэлгьн му. Тегад чигн тосхачир кьдлмшэс зулад, гарад йовдг одг йовдг элвгэр үзгднэ. Тосхлтин хойрдгч управленьд, зуг нег сарин эргид миньгь шаху част тосхачир кьдлмш уга зогсцхадж. Тосхлтин баян газрин материал гаргьлгьн хашиньгар кегдьянэ, баах материалмүд олзлгьнд эн биш йовдг гаргьгднэ, тосхлтин чинр ик му.

Балгьснд кегдьях тосхлтин зура күүцэлгьнд «Калмыкстрой» трестин начальник үр Жуковский, тосхлтин управленьсин начальникүд үүрмүд Иванчиков болн Погорелов йоста оньган өгч, даалгьвран тоолдж эс кьдлцхэдгн тускар тедн бас келцхэв. Эн учрар чигн балгьсна амтн баядг гермүд тосхлгьнд гаргьгдсн мөнгьнэ зуг 67,6 процентн, административн, культурн-бытовой гермүд тосхлгьнд гаргьгдснэс арэ гидж 33 процентн ода олзлгьдг.

КПСС-н Элст балгьсна комитетин бүрдэгч пленум

КПСС-н балгьсна III ч партконференцин суньгьсн балгьсна комитетин бүрдэгч пленум болв.

КПСС-н балгьсна комитетин негдгч сеглэтрт үр А. А. Трубицын, хойрдгч сеглэтрт үр Н. И. Эрдниев, сеглэтрт үр М. Н. Бальзироваг пленум суньгьв.

КПСС-н балгьсна комитетин бюрон члед уурмуд: А. А. Трубицын, Н. И. Эрд-

— Эрүл-менд харлгьна халхин тосхлтд 3 сай 20 миньгьн арелнь гаргьгдсн, тернь ик муугьар олзлгьдана, поликлиник, бичкүдин яель болн сад гаргьх гермүд негнь чигн дуусгдгд уга. — гидж үр Бакаева келв. Эн тосхлтд балгьсна партиин комитет болн күүцгч комитет килмдьян сулар тавдгнь лавта ил. Миньгьэр болхла балгьсна тосхлтиг хурдулхин кергт шишлнь балгьсна тосхлт кедг управлень ондннь гаргьсн зөвтэ болхми.

«Калмыкстрой» трест тосхлтин баян газрин материал гаргьлгьнг йоста кевэр бүрдэджьхш, тосхлтин хашиньгин нег учрнь энүнэ баянэ гидж үр Маньшев заав. Нидн джил чолу гаргьдг «Зунда» болн «Балковский» карьериг, тоосхин заводиг балгьсна промкомбинатэс авад трестд өглэ. Энүнэ ашд юн болв? Чолу, тоосх гаргьлгьн икдх баятхэ, ниднэка-сн хэрнь багьрв, чолу гаргьдг карьерет 260 кун кьдлжэснэс ода зуг 100 кун үлдв. Ним йовдг тедж болшго хаджгьр. Мана халэврэр болхла, чолуна карьерейг, тоосхин заводиг хэрү баян газрин промышленностин гарт өгсн чик болхми. Эн төриг гардврн организаце күүндвртан тавдг тоолх зөвтэ.

Балгьсна промышленности делгрлтин сулар кегдьяхиг, энүг өргитн (Чилгчнь 4-ч халхд).

ниев, М. Н. Бальзирова, А. М. Джимбинов, А. М. Орехов, С. Н. Сергеев, Ю. С. Шереметьев, Н. Д. Любченко, С. Г. Баранов суньгьгдв.

КПСС-н балгьсна комитетин орготделин заведующд үр Ю. С. Шереметьев, пропагандин болн агитацион отделин заведующд үр В. М. Шарапов, промышленн отделин заведующд үр С. Н. Сергеев батлгдв.

Элст балгьсна III-ч партконференцин суньгьсн КПСС-н Элст балгьсна комитетин члед

Аракелян А. М.
Бальзирова М. Н.
Базырова К. Б.
Баранов Б. И.
Баранов С. Г.
Беглеев О. Б.
Близниченко З. С.
Бимбаев М. Т.
Богатырев В. К.
Вагин Н. М.
Волков С. С.
Великого—Зять П. Д.
Гладков И. К.
Головатов В. И.
Джогаев П. М.
Джимбинов А. М.
Дрогина А. Т.
Ершов Н. Г.
Жезлов Н. И.
Иванов Н. Л.
Каземиров Д. А.
Коткаев С-Г. Л.
Коробейников Н. П.
Кочетов П. П.
Кривда С. А.
Кузнецова О. М.
Кочетова В. М.
Кийкова Е. Я.
Кривкин М. Е.
Кудинов В. В.
Курдюков А. Ф.
Куляцев В. Ф.
Лесняк С. В.
Ляшенко Е. М.
Лысенко И. М.
Любченко Н. Д.

Манджиев Д. Х.
Мельников А. П.
Мирный М. В.
Меснянкина Е. В.
Наминов Б. Б.
Орехов А. М.
Остапенко П. Ф.
Очуров Д. М.
Польшинова Д. Л.
Полоусов Г. П.
Пшатов В. В.
Погребной К. И.
Сангаджиева М. Л.
Саранова М. Р.
Салова М. Т.
Савченко П. В.
Санджиев Н. К.
Сангаев Э. А.
Сангаджиев Б. А.
Седунова А. И.
Сергеев С. Н.
Сусеев А. И.
Сузов А. Г.
Сергиенко Н. Г.
Тихонов Н. М.
Трубицын А. А.
Терский И. И.
Фисенко В. В.
Халенгинов К. С.
Харченко Г. Н.
Харцхавев Ц-У. Б.
Цукерман К. И.
Шарапов В. М.
Шереметьев Ю. С.
Эрдниев Н. И.

КПСС-н Элст балгьсна шүүврн комиссин члед

Донисов Г. С.
Зеленожий В. В.
Повалева А. Ф.

Сафонов И. П.
Церенов Л. Ц.

ПАРТИН ЗУРА — ОЛН-АМТНА ЗУРА

Хөөчнр өөдән даалгъвр авцхав

Шидр Яшкульск района, «Гашунский» совхозин хойрдгч фермин клубт, района хөөчнрин конференц болв. Тер конференцин көдлмшт 50 хөөч болн нань чигн кесг оли малд көдлчнр орлцхав.

Эн конференц «ферме мал үвлзүүлгнд ягъдж белдгденя тускар фермсин залгчнр Н. А. Пономаревин, И. Э. Шараповин, Г. М. Кокуевин докладмуд сонъсдж, күүндвр кев. Эдн үвлин белдврр күүндгсн көдлмшн тодрхагъар келдж өгчхав. Хөөчнрин бригадмуд нургълдж хаша-хаацан, малин үвлә хот-хоолаң болн услврн үсарн теткдв.

Болв совхозин зарм фермсәр үвлин белдврт зөвәр ик татус чигн дала бәәнә. Улгүрн, малин үвлзньгүр зөөгддх овалгдх 6 минъгн тонн өвснәс күүндгсн зуг 2 минъгн 700 тонн. Эн джилин 10-н сарин эргдэн совхозар үкснә 2 минъгн 950 хөн. Тер тоод икәр гарутсн хойрдгч болн гурвдгч ферме.

Увд ик цасн орад, шуургн шуурхла малин хаша-хаац царсар даргдж одна, тер төләд малин кошармудин өөгүр хулсар хаац кегднә, эн көдлмш кесг хөөчнрин бригадмудар, хулсн зөөгдәд уга болсн учрар, күүндгдхәш.

Эн конференц деер босдж үг келсн хөөчнр үүрмүд Сухов, Бериков, Мукашев, Сабиров болн Чонаев хөнд көг тәвлгнә көдлмшнн дамшлар болн малин үвд белдврн көдлмшәр тодрхагъар келцхав.

Ах хөөч үр Суховин бригад, хаджугъас дөнә угагъар кошармудан болн теплякүдән

шалддж, дотлар цагъалгъв, үвлзньгүрн, май сард хадгдсн 90 тонн шимтә сән өвс зөөдж овалв. Ах хөөч Мукашевин бригад теплякүдән куучке болн оцарке бийсинн чидларн кедж, бүклдн белддж, үвлзньгүрн 25 тонн өвс зөөдж овалв.

Хөөчнрин бригадсар эд-тавр, шикр-балта, гуйр гүүлгәнә көдлмш ик тату гидж үр Мукашев келдж, рабкоопин гүүлгәнә, отделин заведуюч үр Лазарева с чанъгъ неквр кев.

Эн конференц деер совхозин директор үр Дровалев болн Яшкульск районн күүндгч комитетин ахлач үр Хадеев В. А. босдж үг келцхав.

КПСС-н ЦК-н ноябрьск пленумин көдлмшин дигәр болн хөөчнрин цаарандн кедж күүндгч көдлмшәр КПСС Яшкульск райкомин негдгч селәтр үр И. Ф. Азыдов доклад кев. Энүгәр босдж үг келсн хөөчнр үр Хрущевин докладин тезисмүдиг икәр таасцхав.

Эн конференцин хөөчнр шин өөдән социалистическ даалгъвр авч, социалистическ дөрләдән «Лиманный» совхозин хөөчнриг дуудв.

Түүнә хөөн, конференц орлачнр, эн хойрдгч фермин түүрн нүр эздж йовх хөөчнр үүрмүд Зургъановин, Суховин болн Долгаевин үвлзньгүдүр оддж, тепляк, кошармудин хәләддж, экскурс келцхав. Цуг хөөчнрт болн үкрчнрт эн конференц ик гидгәр таасгдв.

В. АЛЕКСАНДРОВ.

Яшалтинск района «Заветы Ильича» колхозин саалч Лидия Милоданова, КПСС-н XXI-ч хурт нерәдсн дөрләнд орлцад, үс саалгъна зурагъан давудж күүнджәнә.
ЗУРГТ: Л. Милоданова
Н. Будниковин цоксн зург.

Үр Н.С. Хрущевин докладин тезисмүдиг олнд цәәлгъдж өгчәнә

«Енотаевский» совхозин эклц партийн организац давсн сунъгъврн кампаня агитпункте ферм болгънд бӯрдәдж, оли дундин политическ көдлмш делгүрләд хоршасн дамшларн цаарандн батрадж олзхин төлә оыган тәвджәнә.

Центральн фермд гарсн агитпункт, сунъгъврн кампаня давснә хөөн чигн, көдлмшн сүдхл уга цаарандн келжәнә. Мана агитпунктд 25 агитатормуд бәәнә, эдн цугтан агитац келгән зөгсаджәш.

Сунъгъвр давсн дару агитпунктин көдлмшин шин зура кегъад батлвдн. Агитатормуд арвад гар болгънд

Партин XXI-ч хурт тосхачнрин белг

КПСС-н XXI хурт уктдж, Западн района, «Южный» совхозин тосхачнр эн джил бичкүдүт яслин болн садн хойр гер бәрдж өгх бәәсмн. Тегәд эн гермүдиг цагасн урд тосхдж өгхин төлә тосхачнр шунлтта кевәр көдлцхав.

Келхд, гермүд тосхлгъна көдлшт йовх модна урчуд болн чолучнр үр Б. Бадминов, В. Ушанов, А. Форш болн нань чигн тосхачнр өдрә кех көдлмшинн кемджәгән 200 процент күүндә. Эдн көдлмшнн тохнятагъар кедж күүнджәнә.

Совхозин тосхлтин көдлмшн гардджәх десятик үр А. Лысенко тосхачнрт дигтә сән гардвр өгч, манъгъдурк кех көдлмшн нарядин эртәсн белддж өгнә, декад теднә кесн көдлмшинн чикәр тоолдж, дугу угагъар бичнә.

Совхозин бичкүдүт гидж тосхсн шин хойр герт совхозин күүч-көлсчнрин үрдүд ик байртагъар цуглрдж ирдә, тосхачнрт ик хант бргцхав.

КПСС-н XXI хурт уктдж, совхозин тосхачнр джилә зурагъан декабри 15 күртл күүндгхн төлә өөдм даалгъвр авцхав.

С. КИЧКИЛДЕЕВ.

Агитпунктин көдлмшин зурад ода партин XXI-ч хурт белдвр кехим, мал үвлзүүлгнр үздкәтә сәәнәр бӯрдәхин тускар, оли дундин политическ цәәлгъвр делгүрләд гол оыг тәвгджәнә. Шидр агитатор Демоневич агитпунктд «КПСС-н XXI-ч хуртгн производствени дилврр тосийгисн күүндвр кесн совхозин оли көдлмшчир цуглардж сонъсцхав. Ода агитатормуд, партин XXI-ч хурт деер кех үр Н. С. Хрущевин докладин тезисмүдиг олн-амтнд цәәлгъдж өгчәнә.

Совхозд кино үзүлгдсн пагт, кинофильм әкхнн өмн 10—15 минут агитатор парт-делкән бәәдлин, орнпунктин сонъмдж зәнъгин тускар келдж өгнә. Агитатормуд Коняева, Иджиева, Бисекалиев, нань чигн, иим күүндвр урдасн белддж авад келцхав.

С. УСАЕВ.

совхозин агитпунктин заведуюч.

Дамшлтта шовуч

Эн джилин февраль сарин 27-д Халъмг республикин селәнә эдл-ахун нурт йовачнрин хурт болла. Тер хурт деер Западн района 112-ч номертә совхозин шовуч үр Ф. И. Велегурина унтә белг авла. Белг авчкад үр Ф. И. Велегурина иилгж келлә:

— Би, 1957 джил нег өдгүлдг така болгънас дунд 120 өндг авлав, ода, 1958 джил, өндгүлдг така болгънас 140 өндг авнав, — гилж үр Ф. И. Велегурина бий деерән даалгъвр авла.

Авсн даалгъврән давулад күүндгхн төләд Ф. И. Велегурина шовудт цаглань хот-хол тер тоод минеральн хот элагәр өгч, арднә ордж хәләлж асрдж өндгүлдг така болгънас 140 өндг авсн бәәнә.

П. ЗАВЬЯЛОВ.

ЧИКЛВР

229 номертә мана газетин 1-ч халхин дунд колонка дорас хойрагч обзацин өмн иилгж умшхн:

КПСС-н XXI-ч хурт хәләгәх 1959—1965 джилмүдт олн-амтнә эдл-ахун делгрлтин контролнн то. эн күүндгхн зуран ханьгч әнгнә болджана. 1959—1965 джилмүдт—15 джилин эргдт кегдх программн ик зунь күүндгхн.

Энүнә хөөн, 2-ч халхин 1-ч колонкин 6-ч абзцад талдан эргч иснә. үгмүдн хөөн: ... бӯрдәд үүлдлжәнә: оли амтнә эдл-ахуг зурагъар иилгж ирлнъгүгъар... (делгүрлгн доршан орлгь болн кризис меадг уга гилж дарук мори-н давтдәлхәд тоолаа производственинәс. — цаарандн кевәрн умшхн.

Редакторин дарук Б. Б. Доржиев.

Гардврн кирцәг цаарандн өөдлүлхин төлә

(Чилгчн).

ажүлхд ик аргъ-әв бәәхиг заадж делегатр үр Погребной (КПП-н мастер), үр Кокшнинский (Халъмг АССР-н Министрмүдин Советин ахлачи дарук), үр Шарманджинов («1 Мая» артели ахлач), нань чигн.

— «Калмыкстрой» трестин КПП производстван өргүлхин орчд зарм әнгснн урулчк, тосхитин бәәрн газрин материал гаргъх зурагъан нег зүсарн чигн күүнджәхш гидж үр Погребной темдгв. Иим йовдлин даалгъвр трестин гардачнрт болн инженермүдт өгүдх зөвтә. Тоосхин завод ажилдән 5 сай тоосх гаргъх аргъта, болв эн джил гаргъгдсн зуг 2 сай 300 минъгн тоосх. Завод кирпич хагсах 8 сарай кегртә, бәәхн 4. Трест джилин туршарт 2 сарай тосхдж дуудж ядәд бәәнә. Электроэнергәр заводиг теткүлгн таслгдәд бәәлг йовдл көдлмшт ик саалгт болджана. Ода ирх джилд белдгн төрүц әк-ләд уга.

— КПСС-н балгъсна комитет бәәри газрин промышленностиг делгүрлхд сулар оыган тәвджәв гидж үр Шарманджинов келв.

КПСС-н балгъсна комитет боля күүндгч комитет тосхлтин бәәри газрин материал гаргългн икдүлхин төлә йоста кевәр әс көдлжәсинн үр Кокшнинский темдгв. Болчарск дамшл олзлдж, тоосх гаргългн кехмн гидж авсн

шиндвр балгъсна района нег чигн колхозд, совхозд күүнджәхш. Цаарандн эн балгъснд промышленностер делгүрлхин тускар келв, долан джилә зурагъар мебельн фабрик, махна комбинат, булгъарин болн гос уйлгъна фабрик, Элст-Дивп хоорид төмр хаалгъ тосхк темдгүлгджәнә гив.

Балгъсна районд 4 колхоз, 2 совхоз, РТС орна. Эн учрар селәнә эдл-ахуг цаарандн өргдж-өекх төрт балгъсна партийн организацн оыг икәр өгтджәсмн. Балгъсна районна колхозмуд төргн нооста хөд өеклгәри республикин нертә, чидлтә, байн колхозмудин тоод йовна. Селәнә эдл-ахун продукц гаргългн цаарандн икдүлхд эдн чинртән ил темдгтә.

КПСС-н ЦК-н 1953 джил болсн сентябрьск Пленумин хөөн 1958 джил күртл балгъсна райогъар үс гаргългн 25 процент: мах — 20, ноос гаргългн — 14,4 процент өв. Ганцхн эн джил хөөнә то 25 минъгн, бод малин — 532 толгъа өв. Болв конференц босдж келцхәсн делегатр селәнә эдл-ахун продукц гаргългн цаарандн икдүлдж болхд бәәх аргъиг күүндг әс олзлджәхиг заадж, партийн организац ән тускар ик сулар көдлжәхнн учринн илджкхав.

— Селәнә эдл-ахун делгрлтин

зураг, дорас эклдж: колхозникудин сүв-селгв тоолдж, эдл-аху болгъна йилгү өвәрцинн хәләдж кехми гилж парты заана. Болв эн заавр әс күүндгг йовдл манд үзднә, гидж «Страна Советов» колхозин парторганизацн селәтр үр Лысенко келв.

«Победа» колхозин ахлач үр Полюсов, долан джилин зурагъар селәнә эдл-ахун өмн тәвгджәх ик төрмүдиг күүндгхн төлә малин тоог өексн деерән, малин тохминн яерүлхд, эднәс авдг шим-шүүсинн икдүлхд килмдж тәвхмн гидж келв. Эн тускар балгъсна района колхозмудт төрүц көдлмш әс кегджәхнн илдж.

— Мана республикд малин гос-пемрассадник, дамшлтин станц гидж бәәнә, балгъсна Советин күүндгч комитетд селәнә эдл-ахун инспекц бәәнә. Эднд кесг оли специалистр көдлнә. Зуг эдн колхозмудт үздгд ирцхәхш гидж Сталинә нертә колхозин ахлач үр Любченко келв.

Үр Любченко, балгъсна колхозмуд негдәд уснә ик боодг Элтин өөр шидр тосхдж чадхмн, ус иилгж элгәр бәрәд, тәрә-теме тәрлгн икдүлдж болхмн, эн төриг балгъсна гардгч организац севдәрән үзүлдж, кохозмудин өмн ода күртл әс тәвдгн хаджгәр гидж келв.

— «1959-1965 джилмүдт СССР-н олн-амтнә эдл-ахун делгрлтин контролн тоогын» тускар КПСС-н

XXI-ч хурт деер үр Н. С. Хрущевин докладин тезисмүдт, селәнә-эдл-ахун өмн агу ик төрмүд тәвгджәнә.

Мал өеклгн, малин шим-шүүс икдүлгн кесг холван өкхәр темдгүлгджәнә, — гидж Ленинә нертә колхозин ахлач үр Гончарев келв. — Тегәд даруд мана хагъх нег төр — малас гару гаргългн уруулгн мөн. Мал үклгн ик гару өгчәнн лавта. Балгъсна райогъар эн 5,4 процент күрв. «Буратинский» совхозд болхла — 16,4 процент. Болв эн мал өеклгнд аюл болдях йовдла йоста чанъгъ ноолдан кегдлжәхш.

Кесг делегатр партийн-политическ, идеологическ көдлмшт, профсоюзн комсомольск организац, гүүлгәнә, школмуд, әрүл-менд харлгъна учрежденье гардлгнд бәәх дугудунд илдж келцхав.

Конференц деер КПСС-н балгъсна комитетин тооцана докладар утурштан 18 күп босдж үг келв. Конференцин көдлмшт КПСС-н Халъмг тангъчнн комитетин селәтрмүд үүрмүд П. О. Саврушев, болн В. В. Чехлов орлцхав.

Конференц КПСС-н балгъсна комитетин көдлмшинн дундан гидж тоолад, цаарандан күүндг төрмүдиг тодрхагъар заасн шиндвр авб.

Конференц КПСС-н балгъсна комитет сунъгъв, бас тер мет танъгъчнн XIX-ч партконференц делегатр сунъгъв.